

MIHAI GOȚIU
Mozgó sírhantok.
Levelek Adelának

Az emberiség egy nő combjai közt születik és hal meg. Az emberiség egyik fele arról álmodozik, arra sóvárog, hogy visszatérhessen egy nő combjai közé. A másik félének női combja van.

Egy felbuzgó zene első akkordjai a lábikra ívekbe hajló ütemeiből indulnak ki, egy pillanatra a térdben rezonálnak, majd hasogatóan felkúsznak a combokba. A pulzus robban, a tüdőből kifut a levegő, amitől az összelapad, és egy októberi reggel tejes köde lepi el a retinát.

Amint a zene a lábikrák közül elindul a combok felé, hiábavaló minden küzdelem. Eleget kell tenned kívánságainak, még akkor is, ha emiatt a legundorítóbb megaláztatásokat viseled el. Mit meg nem tesz a fél világ, hogy a másik fél combjai közé jusson!

Nektár és mérég egyszerre, az egyetlen nő rezgő combjaiból kiszakadt zene irányítja az életünket...

37 fokos a meleg. Celsiusban. Tekintetem ráolvad, ráragad a hőmérőre. A higany egy vonással sem adja alább. Szürkén, ólmosan verdes ugyanannál a kijelzésnél. 37 fok. Celsius. Egyedül az óramutatóknak sikerül végigvonszolódniuk a címerlapon. Tik-tak! Tik-tak! Fél óra múlva éjfél, de a városi levegő továbbra is izzó zsarátnok. A hőmérő tokjába dermedt a higany. A vadcesznye levelei is megdermedtek az ablak előtt. A fa is mintha ámulna az égből folyó látától. Csak egy rigó csivitel vidáman, a fekete, zamatos gyümölcsben tobzódva. Szárnyverése túl gyenge ahhoz, hogy akár piciny szellőt verjen, amely eljut a szobába is.

Egy hete már, hogy a város a forróságba vész. A gépkocsik kerekei surrognak az aszfalton, fekete, égett gumi szagú nyomokat hagyva maguk után. A járókelők előbb bokáig, majd szárközépig, végül térdig süppednek az izzó kemencébe. A járás hovatovább olyan lesz, mint a vonszolódás a mocsárban. Fortyogó, hatalmas bitumen-mocsár. Kénes kísértetek, égett húsból, perzselt hajból való látományok szállnak fel a levegőbe. Fantomszerű, már-már anyagtalán emberek próbálnak eljutni úticéljukhoz.

Adela megmozdul a lepedőn. Ámulva nyitja fel barna szemét. Ugyan, mi ébresztette? Egy szösz nem rebent a forró szobában. Talán álmodott valamit. Próbálok becsapni. „Jó reggelt!” Mosolyog. Ráharapott. „Jó reggelt majd később köszönök!” Lehunyja a szemét, visszaalszik. Álmában tovább mosolyog.

Még a rigó is elcsitult az ágak közén. Egy fél cse-resznyeszemmel a csőre hegyén dermedt meg. A gyümölcs levének egy csöppje lecsurgott, de megállt félútján a csőrön. Egyedül a másodpercmutató folytatja zavartalan útját. Tik-tak!

Selymes szőke haja a vállára csúszott. A paplan féloldalra vetve lóg, szabadon hagyva a hátát. Bal lapockája alatt a barna anyajegy csábosan lüktet, a légzés ütemére.

Szélesre tárom a szoba, a konyha, a fürdő ablakát, az erkélyajtót. A levegő azonban nem hagyja provokálni magát. A járdai lámpaoszlopra eresztem le tekintetem. Egy muslinca-raj röptében megállt a fényénél. Olyan, mint a Szaturnusz körül megdermedt holdak képe egy asztronómiai laboratórium térképén.

Megpróbálok kifogni az alváson. Kávét főzök. Bögrében. Erőset. Illata egy pillanatra szétárad a lakásban. Birtokba veszi a konyhát, majd a szobát és a könyvespolcokat. Átáramlik a köznapi poron és Adela álmán. Kéjesen betölti az orrlíkat. Amúgy mellékesen megnyitom a csapot, és a vízsugár alá tartom a fejem. Nem sokat ér. A víz inkább langyos, nem hideg.

Még a földszinti szomszéd kandúrjai is kővé váltak. Az egyik, Rat, koromfekete, a másiknak fehér a hasa, hétszínű a háta, és Grigorének hívják. Ratnak valahogy a levegőben maradt a kis fekete mancsocskája, Grigore eközben oldalt dőlve hever, egyetlen mozdulatra sem képes a környező forróságban. Együtt olvadnak bele a fűbe.

Borral teszek kísérletet. Van a hűtőmben egy üveg trami-ni rozé. Pukkan a dugó az éji csendben. Ijedten pillantok Adela felé. Egyre alszik. Nem hallotta meg. A pohár sebtiben bepárásodik, és néhány csepp az abroszra hull. A kávé illatára rátelepedik a bor rózsailata. Magamhoz térek némileg. A forró kávé, a jeges borral együtt megteszi hatását. Újra asztalhoz ülök, és mielőtt írásba fognék, az órára nézek. Maradt még pár perc éjfélig...

Az asztal remeg. A tinta maga is hullámos hurkokat vet. Az alumíniumredőnyök kidagadnak, egymást zörgetik. A rigó vígan csacsog, Rat és Grigore viszont egy idevetődött aszfaltbetyár előtt hempereg a fűben. Az kiköp, mire ezek eltűnnek az alagsori szellőzők kis ablakain át. Eltűntek a muslincák is a lámpa fényköréből. Helyükön egy „halálfejes” lepke lebeg fenségesen. Már-már érzem szárnya pihéit, amint az orrcimpámat csiklandják. Nem bírom visszatartani a tüszögést. A pillangó megjíed, hirtelen összevonja barna szárnyait a potroha mellé, majd éppoly váratlanul széttárja. A higany, mintha csak levertségéből ocsúdna a lepke szárnycsapásaitól, alább száll a tokjában, egyik vonásról a másikra.

Ez a csapás felriasztja álmából Adelát. „Nem feküdtél le?” „Nem, még elüldögélek egy darabig.” Túl álmos ahhoz, hogy további részleteket kívánjon. „Reggel

látjuk egymást?” „Nem, reggel a Nyugati-Kárpátokba megyek. Van ott egy különleges témám. Elvitték helyükről a sírokat.” Elhűlve néz. A „halálfejes” pillangóról mesélek neki. Nem fogja fel. Barna szeme kérdően tétováz erre-arra. Nincs több mondanivalóm. Ő feladja. „Jó éjszakát. Majd írok. Jó éjszakát...”

Az emberek azért tanulnak meg beszélni, mert félnek. Az emberek azért tanulnak meg írni, hogy kiszabaduljanak a gyerekkorukból, mivel az emberek számára tilos gyerekek maradni, mivel rémséges félelem fogja el őket arra gondolva, hogy gyerekek maradnak.

Az emberek félelemből tanulnak meg beszélni, írni. Az emberek azért tanulnak meg beszélni és írni, hogy szeretni tudjanak, mintha csak a szerelemben szükség lenne szavakra, ők azonban makacsul, sőt megátalkodottan meg akarják tanulni a szeretetet.

Amikor aztán az emberek megtanulták az összes szót a világon, már nem félnek és meghalnak...

Szerencsésen eljutottam Verespatakra. Szállodát, panziót hiába kerestem. Szóba sem jöhetnek. Az embereknek máson sem jár az eszük, mint a távozáson. Adja ki a pénzt a Cég, s ők elpucolnak. Nem értik, mi miért ártjuk magunkat az életükbe. Miért akad állandóan valaki, aki atyáskodik velük, mintha gyerekek lennének. Aztán felszedett a kocsmából az Őrnagy. Ez az Őrnagy is kész mese. Megjárta a frontot az oroszokkal, el Odesszáig, ahol fejre állítottuk őket, aztán a németekkel, el egészen a Tátráig. Mesés meséi vannak. A Kaszpi-tengernél majd' egy hónapig élt csak görögdinnyén és cigarettán. A Tátrában a békekötés után még egy héten át harcolt. Alig néhány fogcsonk van már a szájában, de azért még megfordul a fehérnépek után. Azok meg mind tudják, hogy herélt csődör már, de ez őt nem gátolja abban, hogy rájuk kacsintgasson, és illetlen szavakkal parityázza őket. Nevehetsz, de bejön neki.

Rengeteget tud mesélni a huligánokról is, ahogy ő az aranytolvajokat nevezi. Aszondja, a háború és az államosítás előtt összegyűltek tizen-tizenöten, automata fegyverük, dinamitjuk is volt, éjszaka meg lövöldöztek, ügyet se vetve a csendőrökre. Ki az aranyat szedte össze, ki a bánya bejáratát vigyázta. A hatóság békén hagyta őket. Volt itt arany mindenkinek. Az emberek tudtak róluk, de tartották a szájukat. Egy-egy ilyen sikeres fogás után az egész falu mulatott. Szekérszám hozták a bort meg a zenészt Abrudról vagy Campeniből. Egy hétig is eltartott a hacacaré.

Ma már nincsenek huligánok. Szenzációs betörésekről viszont vannak történetek, csak senki nem akar rájuk val-

lani. Szerintem az Őrnagy is egy huligán. Ismeri a hegyet, akár a tenyerét. De nem akar egy szót se szólani erről. Főleg, hogy manapság mindenütt ott siserélnék a rendőrök, csendőrök. A Cég raktárából eltűnt pár zsák dinamit, alig néhány napja meg egy Ciuciuletének nevezett fickót holtan találtak. A hivatalos változat szerint balesetet szenvedett. Leesett volna a hegyről. A falubeliek azonban nem igazán hisznek ebben a mesében. Azt tartják, hogy tőle nem messze ráakadtak egy csuda köre, aminek Részeges Spongi a neve, s a leggazdagabb arany telérekhez vezet el. S ennek a részegesnek nincsen lába, nem járhat magában.

„A tavasz a fákra levél-csibéit kirakja.”

Az emberek azért mennek be a munkahelyre, mert különben otthon csak veszekednének: futballmeccset vagy folytatásos teleregényt nézzenek-e? Amikor meg az emberek veszekednek, ősz jön, a vándormadarak sértődötten más országok felé indulnak. Amikor meg a vándormadarak elmennek, havazni kezd, s az emberek a tél miatt veszekszenek. Tavasszal az emberek levél-csibéket raknak a fákra, és a vándormadarak sértettségük múltán hazatérnek.

Ha nagy leszek, vándormadár leszek.

Azt hiszem, Ciuciuletéről kezdtem el mesélni neked. Arról a holtan talált falusiról. Abban maradtak, hogy baleset történt, noha az ügyészek, rendőrök véleményéért egy petákot sem adna senki. Mindannyian azt mondják, a Cég keze van az ügyben. Meg hogy ez a Ciuciulete maga is huligán lett volna. S hogy rá akarták venni, mondja el, hol található a legvastagabb telérek. Hogy nem tudtak szót érteni vele és végül eltakarították. Tegnap este berúgattam az Őrnagyot, és elismerte hogy léteznek még huligánok. De azt mégse akarta kimondani, hogy ő is egy közülük. Viszont mesélt a Részeges Spongiról. Ez volt az egyik leggazdagabb telér, aminek mentén a verespataki bányászok haladtak, úgy száz évvel ezelőtt. Azóta mondják, hogy a részeges a legvastagabb teléreknek valamiféle hírhozója. Egy kő, szintiszta arany gallérral, amiben rózsaszín kristályok vannak. Azt is mondják az öregek, hogy a részeges képes a szívekbe látni, és hogy az Istenrel együtt kell aranyat keresni, mert ha nem az Úrral működsz együtt, akkor már csak az ördöggel lehet.

Ciuciuletéről kezdtem el beszélni. Összegyűltek a falusiak polgármesterestül, s a megyétől is jöttek, hogy megbeszéljék a rokonsággal s döntsenek, hova temessék. Ki a falu régi temetőjébe rekkentette volna el, ki abba, amelyik az új Verespataknál lesz. Mert hogy itt semmi nem marad. Csak cián-tavak. Mivel ezek a Cégtől meg akarják venni az egész területet s az összes házat. Csillagászati árat adnak érte, s egy másik települést is építenek nekik, hogy aztán lerombolhassák a falut s kiszedjék alóla az aranyat.

A halott viszont problémás. A régi temetőbe tegyék-e, amelyikből egy-két év múlva úgyis kiássák, vagy egy újba. Végül a második változatot választották. Felfogod? Egy halálra ítélt faluból elsőként a holtakat költöztetik el?

„Kicsi vagyok, nagyra tégy / gyöngye vagyok, tégy erőssé.”

Az angyalok felnőtt emberek, akik megmaradtak gyerekeknek. Az angyaloknak azért van szárnyuk, mert annyira megöregedtek, hogy a lábuk már nem tartja meg őket mentükben.

Hajdanán az angyalok a felnőtt emberek között éltek, egész nap a lábaik körül sündörögtek meg játszadoztak, akkoriban nem volt szárnyuk és a gyerekekre se gondjuk, mivel nem tudták, hogy ők már nem gyerekek.

Egyszer, ugyancsak hajdanán, egy angyal rúgta labda bezúta egy felnőtt ember ablakát. Az meg haragjában arcul ütötte az angyalt. Amikor meg az angyal elsírt magától, az illető megrettent, mert a saját apját ismerte fel benne. Olyan kiáltozásba fogott, az egész utcánép talpra szökkent tőle. Megrémültek ők is ettől a csodától, s az illető szomszédai fejveszetten husángokkal rontottak az angyalokra, s kiverték őket a városból.

Az angyalok előtt minden csapásra felrémlt egy-egy hópelyeg. Amikor meg az angyalok annyira megöregedtek, hogy a lábuk sem segítette őket a járásban, a hópelyhek tollpíhékékké változtak, s akkor az angyalok szárnyra keltek.

Azóta az angyalok nem állnak szóba az emberekkel és vigyáznak a gyerekekre. Bosszúból segítenek nekik, hogy felnőttek váljanak.

– Kész, elég!

Az Örnagy úgy csapta le poharát az asztalra, hogy szilánkra tört. A tenyeréből vékonyka vércsík eredt. Egyik cseppje az üvegcserépekre hullt. Aztán egy másik is, meg egy újabb. Egyre sűrűbben.

– Ez már túlmegy mindenben! – mennydörgött megint, Matei hadnagy irányában.

A gyilkossági csoport fiatal tisztje hátrált egy lépést. Fejjel magasabb volt az Örnagnál, kétszerte szélesebb a háta, s még pisztolya is volt, de az öregember dühével szemben nem tehetett egyebet, mint hogy hátrál és dadogva érvel.

– Nem tudhattuk, hogy a Cégtől voltak-e. Mit keresnének egy hullán? Nem logikus. Majd kivizsgáljuk...

– Az anyádat vizsgálád ki! Semmirekellő! Mi van, azt hiszed, hülyék vagyunk vagy tudatlan újszülöttek, s nem jövünk rá, miért egy ilyen taknyost küldtek ide, akinek fogalma sincs semmiről, de biztosan tudják, hogy a nyakad szeged? Hogy semmit nem nyomozol ki.

Töketlenje, ha kiszagolsz valamit, el is mondd? Takarodj el az útról, nem szeretnék bünt elkövetni! Itt már a holtaknak sem jut hely, az anyja Krisztusát!

Matei hadnagy elsöre a pisztolyáért nyúlt, de meggondolta magát. A vénembernek tulajdonképpen igaza van. Kinek a fejében fordult volna meg, hogy kiszedje sírjából és szétszabdálja Ciuciuletét? Mi járhatott a fejében? Hogy megtalál valami térképet, amit ez lenyelt? Vagy csak a falusiakra akarta ráhozni a frászt? Nem, nem, hétszentség. Ennyire hülyék mégsem lehetnek. Legkevésbé egy botrány hiányzik nekik. Nem, semmiképpen sem lehetnek a Cégtől valók, akik szétkaszabolták Ciuciuletét. Nem észszerű. Nem mintha volna itt valami ésszerűség. A napot is elátkozta, amelyiken felajánlotta, hogy átveszi a Ciuciulete-ügyet. Mi a fenére gondolhatott? Hogy meghatja a főnökeit? Hogy előléptetik? Hogy hanyatt esik neki Mariana, amikor megtudja, hogy Verespatakra megy, olyan helyre, ahonnan a kollégái úgy menekültek, mint ördög a tömjénfüsttől? Akárhogy is, csak annyit ért el, hogy felbosszantotta a nőt, közölve, hogy hova készül...

Tennie kellett valamit, mégiscsak. Az Örnagy, a kocsmái közönséggel a nyomában elindult a Cég székháza felé. Matei a nyomukba eredt. Odaérve azt látta, hogy a fél falu a Cég előtt áll a kerítésnél. Feldühödve, baltával, husánggal a kézben. A polgármester el akar magyarázni nekik valamit, de nem sok sikert arat.

Matei a Cég ablakaira pillant. A leengedett függönyök mögött érzi azért a hadnagy az odabent nyugtalanlankodást. Tudja, hiszen néhány napja járt ott, hogy fegyvereik vannak. Látta is, már-már hivalkodóan kibrakták. Vadászpuskák, magyarázták neki a Cég vezetői, felmutatva az engedélyüket. Egy franc, hogy vadászat! S hol a francba vannak a csendőrök? Tegnap még ott nyüzsögtek minden sarokban, most meg egyet se látni. A vér édeskés-sós szaga úszik a levegőben.

Mariana képe bukkan fel az eszében. Éppen kilépett a zuhanyrózsa alól, és szőke, nedves hajfürtjei a hátára csúsztak, le egészen a jobb lapockája alatti anyajegyig. Azt ő hosszasan csókolgatja, ajakkal, nyelvhegygel. Aztán berohan a tömegbe, amelyik már a kaput döntené...

Mit mondhatnék még, szerelmem... Szép vagy, tetszel nekem, szeretlek... Igenis, örökre akarlak, jóban, rosszban...

Milyen szép ez a gyerek, a szeme a tied, az enyém vagy a nagyapjád... Döntsék el a rokonok és a barátok, miután befejezték vitájukat az euro-dollárról, a Steaua–Dinamo meccsről és az AIDS-ről.

Igen, jól megvagyunk egymással, és hogy te milyen jó paszulylevest tudsz főzni... Tele a kamra savanyúsággal, édes befőttel, paradicsomlével... Nézzük az Angol

beteg, a Stiinta–Rapid meccset vagy a Superbing-show-t... Megtelt a fürdőkád, te méész előbb vagy én... Meleg már a tej a gyerekeknek...

Ahogy kijött a közkölségi és a villanyszámla... Elültem magam egy sörnél a barátokkal, jaj, anyu, nem fordul elő többé... Igen, szeretlek, te vagy életem szerelme...

Hétvégére hegyre megyünk vagy Petresti-re, hogy megint hallgassam Ionescuné ostobaságait... Jelest kapott számtanból a gyerek, több idődet kellene ránk szánnod, s átvenni vele a szorzótáblát, pár óra nyelvtan sem ártana...

Megint nem mosta ki a zoknimat, a pulóveremet, amivel szolgálatba járok, ez tetszik, azzal, amit az anyád adott, nem megyek, nem látod, hogy nézek ki benne, mintha negyvenéves lennék, s akkor mi van, ha annyi is vagyok...

Látott téged a Ionescuné egy szőkeséggel, marhaság, hiszen tudod, hogy csak téged szeretlek, öngyilkosságot is elkövetnék érted...

Andrei elveszi Ionescuné lányát, sose tudunk szabadulni tőlük... Milyen szép szeme van az unokának, olyan, mint az enyém, a tiéd...

Igen, aranyom, mindörökre enyém vagy, jóban, rosszban...

Ovidiu Petca: Amazon I.

A kocsmáraszáról nézem Verespatak vizeit, habosak és izmosak, szilikát-oxidokat visznek a Körös felé. Mérgezett vizek, nincs bennük élet. Csak a halál terjed lefelé a völgyben. Elátkozott vizek ezek. Amint a falu és a lakói, és mindenki, aki idejut. A friss meszelés szagától derűs fehér házak nem egyebek illúziójánál. Reklám-látványok, de nincs bennük semmi legbelül... Nemsokára semmi nem marad belőlük. A verespataki átok máris rongálja a tetőcserepeket...

Sörömbe kortyolok. Ó! Meglangyosult. Megbugygyant. Méreg... A forróság meg tovább folyik az égből, hullámokban, le a kocsmáraszárára. Magam maradtam... A falusiak, a rendőrök, a csendőrök, a riporterek és más hasonzorúek mind a Céghöz mentek, hogy megtegyék, amit még lehet...

... A Nyugati-Kárpátok egyik falujában a parasztok századok óta aranyhegyen alszanak. Egy nemzetközi cég megszerezte a koncessziót, hogy kitermelhesse. A hegygel együtt eltűnik a térképről egy kis falu, és ciános tó lesz a helyén. A falusiak nyugalma durván felzavarják a Cég milliárdjai, a rendőrök, a politikusok, a környezetvédő szervezetek és a szenzációra áhító újságírók. Az a riporter, akit egy ember fura halálának felkutatására küldtek, észvesztő következtetésre jutott. A falu már halott. Most egy sírhelyet keres tétován...

Megállok itt. Ugyan, kit is akartam én becsapni? Nézem az üres sörösüveget. A Cég felől kiabálás hallatszik. Ez mi volt? Puskatúz? Nem, csak annak hangzott. Na, tessék, már hallucinállok. Miért jöttem ide? A falumeséért, vagy az embereiért, esetleg egy kőkemény újságcikk miatt? Fogalmam sincs. Amikor meg nyomtatásban napvilágot lát, mi a haszon benne? Hírnév? Pénz? Egy fenét. Csak újabb haladék az újabb kemény riport előtt. És a pillanatnyi szünet ugyan mire jó? Ördögöm legyen, ha mindebben nincs némi kiábrándulás...

Felkelek az asztal mellől, és kiszolgálom magam egy sörrel a hűtőből. Nincs

más, aki megkínálna vele. A kocsmárosné is már a Céggé. Otthagynom a kellő pénzt és egy kis borraivalót a pulton. Az aranyszín folyadék – na, tessék, itt még a sör is aranyos – lecsúszik a torkomon. Bizony, semmi nem fogható a hideg sörhöz egy olyan napon, amikor úgy érzem, szétolvadsz... Ó, nem, hibáztam, s milyen hibákra vagyok még képes! Semmi nem fogható a te combjaidhoz...

Uram, Istenem, ennyi volt! Mosolygok. Rátaláltam. Tudom, miért kell nekem a haladék. Hogy combjaid köze jussak...

A többi csak mese...

Csiki László fordítása